

MARGARETA ONOFREI

Compuneri pentru clasele a V-a și a VI-a

- modele și aplicații -

 Booklet

2018

ORGANIZATOR

I. COMPOZITII PE BAZA TEXTELOR LITERARE/ NONLITERARE

1. TEXTUL	4
2. PLANUL SIMPLU DE IDEI	11
3. PLANUL DEZVOLTAT DE IDEI	18
4. REZUMATUL	28
5. VORBIREA DIRECTĂ ȘI VORBIREA INDIRECTĂ.....	36
6. COMPUNEREA	42
6.1. COMPUNEREA DE CARACTERIZARE	42
6.2. COMPUNEREA PE BAZA CUVINTELOR DE SPRIJIN	49
7. APLICAȚII	56

I. COMPOZIȚII PE BAZA TEXTELOR LITERARE/ NONLITERARE

1. TEXTUL

[I] Citește cu atenție următorul text:

Nicio jucărie nu e mai frumoasă ca jucăria de vorbe. Copiii, ca și oamenii mari, sunt mai simțitori la vorbe decât la fapte, plăcându-le, mai mult decât faptele făcute, faptele povestite. Și, dacă povestea miroase a minciună și minciuna este ticlită bine, povestea și atunci le place mult; de unde un scriitor scoate învățul că închipuirea e mai adevărată decât adevărul și că viața trebuie răscolită, ca să fie scrisă pe placul cititorului mare și al ascultătorului mic.

Cu o povestire izbutim și noi să astâmpărăm rânduiala copiilor răzvrătită. La strigătul: „Stați că vă spui povestea cu racii“ toate uneltele de joacă sunt părăsite. Nicio păpușă nu-i place fetiței, ca un rac spus și spilcuit cu suliman din gând și nicio mașină nu mai duce gândul băiatului ca o visare.

Fata se urcă pe masă și se culcă pe ea, ascultând de aproape desfășurarea lucrului scornit pe loc și care cu o clipă mai devreme nici nu se pomenea. Baruțu e vesel. Mișcarea icoanelor atârnate de cuvinte, nu le aprobă, nu le dezaproba, le judecă și le strecoară în priceperi, și câteodată face o legătură frumoasă între două momente depărtate sau între două cioburi de idee.

(Tudor Arghezi, **Poveste cu oi, vol. Cartea cu jucării**)

CERINȚĂ

Alcătuiește un text, de 50-100 de cuvinte, despre importanța lecturii în viața ta, pornind de la semnificațiile textului dat.

MODEL

ETAPE

GENERAREA TEXTULUI

SĂ MEDITĂM ASUPRA COMPOZIȚIEI

Ce transmite autorul textului?

Autorul Tudor Arghezi se referă la importanța lumii imaginare în viața copiilor, la momentul în care aceștia sunt fascinați de lectură. Uneori, fascinația acestora înlocuiește cu succes alte activități importante, precum jocul.

Cum coreleză experiența personală cu mesajul textului?

- Pentru mine, lectura este o modalitate de a călători cu gândul, de a învăța lucruri noi, de a-mi imagina diverse aventuri etc.

SĂ SCHIȚĂM COMPOZIȚIA

Ce idei vei dezvolta?

Scrie două idei principale pe care le vei dezvolta ulterior.

- Lectura este fascinantă încă din copilărie.
- Lectura ajută la formarea noastră de-a lungul vieții.

SĂ REDACTĂM TEXTUL

Cum redactezi textul?

Dezvoltă planul inițial! Ai grijă la scrierea corectă, descifrabilă, la coerența și claritatea ideilor.

În viața fiecărui om, lectura are un rol foarte important; ea ajută la formarea sa, dezvoltându-i imaginația.

Încă de mici, părinții ne familiarizează cu tărâmul minunat al imaginației prin citit. Fascinația lecturii, subliniată de Tudor Arghezi în textul dat, determină copilul să se oprească din orice activitate pentru a visa la o altă lume, la întâmplări miraculoase, la „jucării de vorbe”.

Ulterior, copilul va căuta să îmbogățească acest univers al imaginației prin multe și feluri de cărți cu ajutorul cărora învață lucruri noi și-și dezvoltă creativitatea.

Lectura este un prieten care ne însوțește de-a lungul întregii vieți.

[II] Citește cu atenție textul următor:

Un număr din ce în ce mai mare de studii demonstrează că sportul joacă un rol pozitiv în dezvoltarea tinerilor, inclusiv în obținerea unor rezultate școlare mai bune, creșterea stimei de sine, reducerea problemelor de comportament. Multe lucrări se concentrează pe efectele sportului asupra unor elemente precum încredere, competențe, conexiuni, caracter și respect, considerate componente critice ale dezvoltării pozitive a tinerilor. Este un lucru binecunoscut și acceptat faptul că multele fațete ale practicării unui sport – disciplina antrenamentului, învațarea lucrului în echipă, urmarea conducerii antrenorilor și căpitanilor, acceptarea înfrângerii – furnizează abilități care îi vor servi unui atlet pe tot parcursul vieții. Cercetările asupra sportului practicat de tineri subliniază efectele pozitive ale participării în procesul de învățare a unor abilități importante în viață, precum stabilirea țintelor și managementul timpului, proces combinat cu activități plăcute; dezvoltarea unui simț puternic al moralității și dezvoltarea unei aprecieri pentru diversitate.

(<https://pescariusports.ro>)

CERINȚĂ

Alcătuiește un text, de 50-100 de cuvinte, despre importanța sportului, pornind de la mesajul textului dat.

ETAPE

GENERAREA TEXTULUI

SĂ MEDITĂM ASUPRA COMPOZIȚIEI

Ce transmite autorul textului?

Autorul textului se referă la rolul pozitiv al sportului în viața tinerilor.

Cum corelezi experiența personală cu mesajul textului?

Gândește-te ce reprezintă sportul pentru tine. Notează un moment semnificativ în care sportul tău-a fost de ajutor/ în care te-ai gândit să practici un sport.

GENERAREA IDEILOR

PLANIFICAREA

SCRIEREA PROPRIU-ZISĂ

SĂ SCHIȚĂM COMPOZIȚIA

Ce idei vei dezvolta?

Scrie două idei principale pe care le vei dezvolta ulterior.

- Sportul îmbunătățește rezultatele școlare.
-

SĂ REDACTĂM TEXTUL

Cum redactezi textul?

Dezvoltă planul inițial! Ai grijă la scrierea corectă, descifrabilă, la coerenta și claritatea ideilor.

În opinia mea, sportul este foarte important

Așadar, sportul ne dezvoltă fizic și intelectual, ne formează personalitatea, fiind indispensabil dezvoltării tinerilor.

[III] Citește cu atenție textul următor:

Încordându-și pulpele și simțindu-și călcâiele parcă lipite de pământ, Morcoveață începe să dârdâie în întuneric; afară e-o beznă de i se pare că a orbit. Câte un vârtej de vânt îl înfășoară ca un cearșaf înghețat, gata să-l smulgă din loc. Vulpi, ba poate că și lupi, nu-i suflă oare peste mânini, în obraji? Cel mai bine ar fi să dea buzna, la nimereală, spre cotet, cu capul înainte, spintecând întunecimea din jur. Găsește pe bâjbâite ivărul portiței. Zdupăitul pașilor săi face găinile să se foiască pe stinții și să cârâie speriate.

— Da' potoliți-vă odată! le strigă Morcoveață. Eu sunt!

Închide portița, apoi zboară înapoi ca și cum ar avea aripi. Iar când intră în casă, gâfâind și mândru de ispravă, și dă de căldură și lumină, i se pare că a lepădat niște zdrențe pline de noroi și pătrunse de ploaie, și a îmbrăcat un veșmânt ușor și nou. Zâmbește plin de sine, și stă țanțos, așteptând laude, ba, fiindcă se știe scăpat de primejdie, caută pe chipurile alor săi urme ale îngrijorării care trebuie să îi fi frământat mai adineauri.

Felix și Ernestina citesc însă liniștiți mai departe, iar doamna Lepic îi spune cu nepăsare, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat:

— Morcoveață, de azi înante ai să închizi găinile în fiecare seară.

(Jules Renard, **Morcoveață**)

CERINȚĂ

Redactează un text, de 50-100 de rânduri, în care să prezinti un moment din viața ta în care ai reușit să îți învingi teama. Pornește de la experiența personajului central al fragmentului de mai sus. Ai în vedere etapele redactării unui text și acțiunile caracteristice fiecărei etape.

ETAPE

GENERAREA TEXTULUI

SĂ MEDITĂM ASUPRA COMPOZIȚIEI

Ce transmite autorul textului?

Cum coreleză experiența personală cu mesajul textului?

Gândește-te la câteva momente din viața ta în care și-a fost teamă. Alege unul dintre ele care și-a rămas întipărit în memorie.

SĂ SCHIȚĂM COMPOZIȚIA

Ce idei vei dezvolta?

Scrie două idei principale pe care le vei dezvolta ulterior.

SĂ REDACTĂM TEXTUL

Cum redactezi textul?

Dezvoltă planul inițial! Ai grijă la scrierea corectă, descifrabilă, la coerența și claritatea ideilor.

[IV] Citește din nou fragmentul din textul literar **Morcoveață** de Jules Renard.

CERINTĂ

Redactează un text, de 50-100 de rânduri, în care să prezinti atitudinea membrilor familiei lui Morcoveață față de fapta lui curajoasă de a ieși noaptea din casă pentru a închide găinile.

ETAPE

GENERAREA TEXTULUI

SĂ MEDITĂM ASUPRA COMPOZIȚIEI

Ce transmite autorul textului?

Cum corelezi experiența personală cu mesajul textului?

Notează cum ai fi reacționat, dacă ai fi fost un membru al familiei personajului.

SĂ SCHIȚĂM COMPOZIȚIA

Ce idei vei dezvolta?

Scrică două idei principale pe care le vei dezvolta ulterior.

SĂ REDACTĂM TEXTUL

Cum redactezi textul?

Dezvoltă planul inițial! Ai grijă la scrierea corectă, descifrabilă, la coerența și claritatea ideilor.

[V] Citește cu atenție textul următor:

Prietenia înseamnă conexiune. Când spun acest lucru, mă refer la faptul că de cele mai multe ori ne împrietenim cu persoane care au ceva în comun cu noi. Fie că este vorba de faptul că suntem din același cartier, aceeași școală, același job, avem aceleași hobby-uri sau interese, orice relație pornește de la o discuție despre un subiect pe care-l cunoaștem amândoi. Deci, nu e de mirare că o prietenie pornește și face acel „click” între persoane, atunci când simțim că este ceva ce ne leagă.